

ע"פ 27712/02/19 - מוחמד נעאמנה נגד מדינת ישראל

בית הדין הארצי לעבודה

ע"פ 27712-02-19

ניתן ביום 24 ספטמבר 2019

מוחמד נעאמנה

-

מדינת ישראל

לפני: השופטת לאה גליקסמן, השופטת סיגל דוידוב-מוטולה, השופט רועי פוליאק
בשם המערער: עו"ד חאתם נעאמנה
בשם המשיבה: עו"ד ענבר סהראי

המערער

המשיבה

פסק דין

1. לפנינו ערעור על הכרעת דין של בית הדין האזורי חיפה (השופט אסף הראל; הע"ז 4384-01-16), במסגרתה הורשע המערער בעבירה על סעיף 2(ב)(4) לחוק עובדים זרים, התשנ"א - 1991 (להלן: **החוק**), בכך שהמגורים שהעמיד לרשות עובדו - מר יחיא מוחמד (להלן: **העובד**) - אינם מגורים הולמים כנדרש בדין. המערער מלין לחלופין על גזר הדין, ועל גובה הקנס שהוטל עליו.

התשתית העובדתית ופסק דינו של בית הדין האזורי

2. המערער הוא בעלים של בית קפה בעראבה, והעסיק בתקופה הרלוונטית את העובד, שהוא אזרח סודן השוהה בישראל מכוח אשרה לפי סעיף 2(א)(5) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב - 1952. במהלך ביקורת מיום 28.5.15 נמצא העובד ישן על גבי מזרן במחסן בית הקפה, והמאשימה שוכנעה כי הוא מתגורר במחסן זה על אף שאינו ראוי למגורי אדם. בהתאם הוטל על המערער קנס מנהלי, שהומר לכתב אישום בעקבות בקשתו להישפט. המערער הודה בישיבת ההקראה כי העסיק את העובד וכי העובד אינו אזרח ישראל או תושב בה, אך טען כי העובד לא התגורר במחסן בית הקפה אלא בדירה שכורה.

להשלמת התמונה יצוין כי על המערער הוטל קנס מנהלי גם בגין אי הסדרת ביטוח רפואי לעובד, אך בכך הודה (לאחר תחילת ההליכים המשפטיים), והמשיבה הסכימה לאפשר לו לחזור למסלול של תשלום קנס מנהלי בגין עבירה זו.

3. בית הדין האזורי, לאחר שמיעת הראיות, דחה באופן מנומק ומפורט את טענת ההגנה שהעלה המערער וקבע כי העובד התגורר במחסן בית הקפה; כי מגורים אלה לא תואמים את תנאי המינימום שנקבעו בחקיקה; וכי הוכחו כל יסודות העבירה. בית הדין קבע בקשר לכך כי המקלחת שהועמדה לשימוש העובד לא הייתה מאווררת או מוסקת; במחסן לא היו מיטה וכלי מיטה אלא רק מזרן על הרצפה; לא הועמד לעובד ארון אישי; במחסן לא היו אוורור וחימום; במחסן היה שקע חשמלי לא תקין; ולא היו קיימים אמצעי

כיבוי אש כמו גם הוראות שימוש והדרכה. לאור כל זאת, המערער הורשע בעבירה שיוחסה לו.

4. אשר לעונש - בית הדין האזורי קבע כי מתחם הענישה אמור לנוע בין סך של 5,000 ₪ (כפל הקנס המנהלי) ועד סך של 35,040 ₪ (30% מהקנס המירבי), אך כיוון שהמאשימה ביקשה להעמיד את הרף העליון על 17,500 ₪ - כך ייעשה. בהתחשב בנסיבותיו האישיות של המערער, לרבות העדר עבר פלילי, היותו אדם נורמטיבי (מורה במקצועו ומאמן כדורגל), חלופי הזמן ושיתוף הפעולה עם רשויות האכיפה במהלך הביקורת, ומנגד אי נטילת אחריות לאורך כל ההליך - הועמד הקנס על סך של 14,000 ₪, שישולם ב - 10 תשלומים. בנוסף חויב המערער בחתימה על התחייבות להימנע מעבירה בסך 25,000 ₪, למשך שלוש שנים.

טענות הצדדים בערעור

5. המערער חוזר בערעורו על הטענות העובדתיות אותן העלה בפני בית הדין האזורי, וטוען כי המאשימה כלל לא הוכיחה כי העובד התגורר במחסן בית הקפה, בעוד שהוא עצמו הוכיח באמצעות מספר עדים (לרבות העובד עצמו ומשכיר הדירה) כי העובד לן במקום אחר. עוד טען למחדלי חקירה ולסתירות בעדויות המפקחים. אשר לעונש, טען כי שגה בית הדין עת לא נתן משקל מספיק לעברו הנקי; לכך שלא עבר כל עבירה מאז שנת 2015; לעובדה כי לא נפל כל דופי נוסף בהעסקת העובד; ומאידך זקף לחובתו את העובדה כי לא נטל אחריות.

6. המשיבה תומכת בהכרעת הדין וגזר הדין של בית הדין האזורי, מטעמים, וסבורה כי מדובר בערעור עובדתי. במהלך הדיון נשאלה ב"כ המשיבה, ביוזמת בית הדין, אם לא הייתה עמימות בתקופה הרלוונטית בשאלת היותו של העובד "עובד זר", בהתחשב במעמדם הייחודי של מבקשי המקלט, וזאת לכל הפחות לצורך סעיף החוק המחייב בהעמדת מגורים הולמים. ב"כ המשיבה השיבה בשלילה, ועמדה על כך שנושא זה לא הועלה ולו ברמז על ידי המערער לאורך כל ההליך. עם זאת אישרה כי כאשר מדובר במבקשי מקלט לא מבוצעת אכיפה מלאה של סעיף 1ה' (א) לחוק (הקובע חבות בהעמדת מגורים הולמים על חשבון המעסיק), אלא מוטלים קנסות רק כאשר המעסיק מעמיד מגורים ואלה אינם הולמים.

יצוין כי בסמוך לאחר הדיון הוגשה הודעה של ב"כ המשיבה עם הפניה להליך קודם בו אושרה התייחסות למבקשי מקלט כאל "עובדים זרים" לצורך החוק; כיוון שלא ראינו לכך השלכה על פסיקתנו בתיק זה, וממילא הסוגיה הועלתה ביוזמת בית הדין, ההודעה לא נשלחה לתגובת המערער.

דין והכרעה

7. לאחר שקילת טענות הצדדים כפי שהובאו לפנינו בכתב ובעל פה ועיון בכל חומר התיק, הגענו לכלל מסקנה כי דין הערעור על הכרעת הדין להידחות, ודין הערעור על גזר הדין להתקבל. להלן יפורטו נימוקינו.

8. אשר להכרעת הדין - צודקת המאשימה כי המערער כלל לא כפר בבית הדין האזורי (או בהודעת הערעור

וסיכומיו בכתב בבית דין זה) בכך שהעובד הוא "עובד זר", ואף לא כפר בחבותו להעמיד לו מקום לינה, והמחלוקת היחידה הייתה היכן לן העובד בפועל. בית הדין האזורי שוכנע עובדתית, בהתבסס על התרשמותו הבלתי-אמצעית מהעדויות שהובאו בפניו, כי העובד התגורר בתקופה הרלוונטית (חמשת החודשים שקדמו ליום הביקורת) במחסן הצמוד לבית הקפה ולא בכל מקום אחר. עוד שוכנע, בהתבסס על ממצאי הביקורת שלא נסתרו, כי המגורים במחסן לא תאמו את כל הדרישות המפורטות בתקנות עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים) (מגורים הולמים), התש"ס - 2000.

9. כידוע, "ההלכה היא שהביקורת של בית-משפט לערעורים על מימצאים עובדתיים שנקבעו על-ידי הערכאה הדיונית הינה מצומצמת ביותר, והיא מצומצמת עוד יותר לגבי מימצאים עובדתיים שנקבעו על-ידי הערכאה הדיונית על יסוד התרשמות ישירה מן העדים" (ע"פ 9352/99 יומטוביאן נ' מדינת ישראל, פ"ד נד (4) 632, 643 (2000)). לא מצאנו כי המקרה שבפנינו מצדיק חריגה מכך. קביעותיו העובדתיות של בית הדין האזורי מעוגנות היטב בחומר הראיות שהונח לפניו, ובעדויות העדים שהעידו לפניו אשר ממנהימנותם התרשם באופן בלתי אמצעי. בית הדין התייחס בהכרעת הדין לגרסאות עדי המערער ונימק מדוע לא ראה לנכון לקבלן, מבלי שהובאה הצדקה להתערב בכך.

10. אשר לגזר הדין - לאחר שקילת מכלול השיקולים הרלוונטיים, שוכנענו כי ראוי להפחיתו. כפי שעולה מהפירוט לעיל, הקנס המנהלי שהוטל על המערער בגין עבירה זו עמד על 2,500 ₪. על אף חומרתה של העבירה והחשיבות הרבה בהעמדת מגורים הולמים התנאי התקנות במלואם (להרחבה ראו למשל בע"פ (ארצי) 32385-05-14 שמש חי אחזקות בע"מ - מדינת ישראל (13.8.15)) - אין מדובר במקרה קיצוני בנסיבותיו, כפי שהודגש גם על ידי בית הדין האזורי (אשר קבע כי לעובד הייתה גישה נוחה למתקני שירותים ומקלחת, מטבח מאובזר, מזון ושתייה, מזרן, תאורה ומקום לאחסן את חפציו). לכך יש להוסיף כי המערער קיים את החובה הבסיסית והעמיד לעובד מקום מגורים על חשבונו, אף מבלי לנכות ממנו את הסכומים שניתן לנכות בגין כך (ולפחות לא נטען אחרת). בית הדין האזורי זקף לחובת המערער את העובדה כי לא נטל אחריות למעשיו לאורך כל ניהול ההליך, אך המחוקק קבע כי "כפירה באשמה וניהול משפט על ידי הנאשם לא יזקפו לחובתו" (סעיף 40"א(6) סיפא לחוק העונשין, התשל"ז - 1977).

לאור כל זאת ובהתחשב במכלול הנסיבות, לרבות מתחם הענישה שנקבע על ידי בית הדין האזורי (בין 5,000 ל- 17,500 ₪), ולרבות הנזק שנגרם למערער כאדם נורמטיבי ואיש חינוך מעצם הרשעתו - שוכנענו כי העונש ההולם אינו זה שנקבע על ידי בית הדין האזורי וראוי להפחית את הקנס לסך של 7,000 ₪ (קרוב לשילוש הקנס המנהלי), לתשלום בשבעה תשלומים. אין שינוי בגובה ההתחייבות עליה נדרש המערער לחתום.

11. **סוף דבר** - הערעור על הכרעת הדין נדחה. הערעור על גזר הדין מתקבל כמפורט לעיל. ככל שהתשלומים שביצע המערער עולים על גובה הקנס שנקבע על ידינו - תוחזר לו היתרה.

12. בהסכמת הצדדים, פסק הדין יישלח אליהם על ידי המזכירות.

ניתן היום, כ"ד אלול תשע"ט (24 ספטמבר 2019), בהעדר הצדדים וישלח אליהם.

רועי פוליאק,
שופט

סיגל דוידוב-מוטולה,
שופטת

לאה גליקסמן,
שופטת, אב"ד